

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

ДЖИНДЖОЯН ВОЛОДИМИР ВЕРГАРОВИЧ

УДК 338.462:658.5

**КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ
НА ОСНОВІ ПОСЛУГ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Рівне – 2015

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано в Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, доцент,
САРДАК Сергій Едуардович,
Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара, професор кафедри економіки
та управління національним господарством

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
СЕМЕНОВ Андрій Григорович,
Класичний приватний університет (м. Запоріжжя),
завідувач кафедри економіки підприємства

кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
ДРАГАН Ірина Василівна,
Державна установа «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
НАН України» (м. Київ), старший науковий
співробітник відділу стратегічного потенціалу
сталого розвитку

Захист дисертації відбудеться «17» квітня 2015 р. о «15⁰⁰» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 47.104.07 у Національному університеті водного господарства та природокористування за адресою: 33028, м. Рівне, вул. Соборна, 11, ауд. 103 (конференц-зала).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету водного господарства та природокористування за адресою: 33002, м. Рівне, вул. Приходька, 75.

Автореферат розісланий «16» березня 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат економічних наук, доцент

В. М. Вовк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Досвід управління підприємствами, накопичений за часи незалежності України, виявився не у повній мірі придатним і сумісним з вимогами ринкового підходу до господарювання та світовим тенденціям. Об'єктивно-історичні умови сьогодення, регіональна та національна специфіка настійно потребують конкретизації й комплексного дослідження у сфері формування дійової системи управління підприємством. А проектування сучасних систем управління підприємствами в умовах постіндустріального розвитку суспільства, разом зі світовими тенденціями інтелектуалізації, обумовлюють необхідність змін в організаційних формах і методах управління підприємствами, за рахунок активного застосування послуг інформатизації. Тому перспективи розвитку підприємств на пряму залежать від реформування або модернізації існуючих концептуальних підходів до формування систем управління.

Застосування послуг інформатизації детермінує певної концептуалізації інформаційних технологій у системі управління підприємством, оскільки це дозволяє досягти нової якості в процесах управління. Однак сучасний стан інформатизації системи управління на вітчизняних підприємствах, у тому вигляді, в якому він склався на даний момент, не приводить до значного підвищення ефективності роботи, оскільки зберігаються застарілі підходи управлінської технології.

Проблематика розвитку й еволюційного вдосконалення систем управління підприємствами завжди перебувала в центрі уваги економічної науки. Питання визначення шляхів розвитку систем управління підприємствами є предметом досліджень багатьох українських науковців: О. Амоші, В. Афанасьєва, В. Вишневського, В. Вовк, В. Галушко, А. Гальчинського, В. Гейця, А. Герасимчука, Т. Гринько, В. Гуменюка, Б. Данилишина, С. Дорогунцова, І. Драган, М. Єрмошенко, І. Жиглей, С. Зубілевич, Т. Кузнецової, Н. Кушнір, І. Лазаришиної, С. Левицької, С. Легенчука, Н. Мазур, М. Мальчик, Н. Мамонтової, С. Мочерного, І. Павленко, Ю. Пахомова, В. Савчука, І. Садовської, І. Сазонця, О. Сазонець, С. Сардака, А. Семенова, Л. Федулової, А. Фісун, М. Чумаченка, А. Чухно та інших. Теоретичні та прикладні розробки цього напрямку досліджень здійснили у своїх публікаціях такі зарубіжні вчені як: Р. Акофф, І. Ансофф, Р. Блейк, Ч. Гіл, Дж. Грейсон, Е. Гроув, Б. Гурне, П. Друкер, М. Еддоус, Г. Емерсон, Б. Карлоф, К. Кернс, В. Кноррінг, Г. Кунц, Й. Кхол, Л. Планкетт, Г. Райт, Т. Сааті, Р. Стенфілд, Г. Хейл, Р. Чейз, Е. Янч.

Але в умовах інтелектуалізації праці і стрімкого росту інформаційних технологій питання інформатизації управлінських процесів на вітчизняних підприємствах потребує концептуального визначення і формалізації. У зв'язку з цим теоретико-методична база у сфері інформатизації, ресурсного забезпечення та управління підприємствами вимагають більш детального опрацювання. Ці сучасні соціально-економічні імперативи обумовлюють актуальність, науково-теоретичну й практичну значущість обраної теми дисертації та її структурну побудову.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано у межах міжкафедральних науково-дослідних тем факультету

міжнародної економіки Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара: «Актуальні проблеми адаптації промислового сектору економіки України до ринкових перетворень» (номер державної реєстрації 0100U005374) – досліджено фактори впливу на формування програми розвитку підприємства в умовах адаптації до ринкових перетворень; «Перспективи інтеграції України у міжнародну фінансову систему» (номер державної реєстрації 0108U000629) – визначено концепт формування національних систем управління підприємствами; «Диверсифікація форм та методів комерціалізації науково-технічних розробок в умовах глобальної технологічної інтеграції» (номер державної реєстрації 0112U000201) – здійснено аналіз рівня й форм використання науково-технічних розробок у господарській діяльності підприємств; «Розвиток корпоративного менеджменту в умовах транснаціоналізації світової економіки» (номер державної реєстрації 0113U003044) – систематизовано управлінські та організаційні фактори формування системи управління підприємством.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертації є теоретичне узагальнення та розробка сучасних науково-методичних основ концептуалізації системи управління підприємством, яка спирається на послуги інформатизації.

Зазначена мета зумовила необхідність постановки і вирішення комплексу таких завдань:

- визначити зміст теоретичних аспектів економічного розвитку виробництва та послуг в умовах постіндустріалізму;
- систематизувати теоретико-методичні основи формування системи управління підприємством;
- провести оцінювання існуючих наукових концепцій прийняття управлінських рішень;
- проаналізувати сучасний стан існуючої системи управління виробництвом та послугами у корпоративному секторі України;
- визначити необхідність розробки нової системи управління підприємством на основі інформатизації управління;
- дослідити стан інформаційно-аналітичного забезпечення процесу формування управлінських рішень;
- запропонувати стратегічні підходи до концептуалізації управління підприємством на основі послуг інформатизації;
- удосконалити інформаційні аспекти управлінських процедур на підприємстві;
- розробити концепцію управління підприємством на основі розвитку інформаційних послуг.

Об'єктом дослідження є процеси управління підприємством у сучасних економічних умовах.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні підходи до концептуалізації системи управління підприємством на основі послуг інформатизації.

Методи дослідження. При виконанні дисертації і вирішенні поставлених завдань використано загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, такі як: аналіз, синтез, системний підхід, метод порівняльних характеристик, простого і

комбінованого групування, абстрагування (при дослідженні теоретичних основ формування сучасних концепцій управління підприємством: пп. 1.1, 1.2, 1.3); метод спостереження, експерименту, балансовий, статистичний методи (при розгляді сучасного стану функціонування системи управління підприємством: пп. 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2); метод зведення, ранжування, математичний аналіз, інтерполяція (при періодизації динаміки розвитку економіки країни та підприємств: пп. 2.1, 2.2); метод інтроспекції (при дослідженні інтересів, уявлень, вивченні працездатності, професійної продуктивності тощо: пп. 2.2, 2.3, 3.1); метод матричного підходу і факторний аналіз (при оцінці якості діяльності підприємств: пп. 2.1, 2.2, 3.1); індукція, дедукція, моделювання, метод програмно-цільового підходу, уявного експерименту та обґрунтування (при визначенні форм концептуалізації системи управління підприємством на основі послуг інформатизації та формування заходів оптимізації: пп. 2.3, 3.1, 3.2, 3.3); графічний метод (для відображення результатів досліджень: пп. 2.1, 2.2); метод теоретичного узагальнення (при визначенні тенденцій і формулюванні висновків до розділів та загальних висновків); табличний метод (при наочному відображенні кількісних і якісних ознак отриманих даних: пп. 1.3, 2.1, 2.2).

Обробку даних здійснено з використанням комп'ютерної техніки та сучасного програмного забезпечення.

Інформаційною базою дисертації є законодавча база України, інформаційні дані Державної служби статистики України, показники господарської діяльності українських підприємств, праці вітчизняних та закордонних економістів, матеріали авторських досліджень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи управління підприємством на основі проектування послуг і процедур інформатизації. Основні отримані результати наукового дослідження, які становлять наукову новизну, полягають у такому:

удосконалено:

- концептуалізацію системи управління підприємством (яка формується з принципів, цілей, функцій, методів, закономірностей, факторів вибору, інформаційних процесів та управлінських рішень) на основі послуг інформатизації у вигляді стратегічних підходів до розробки інформаційних процедур управління, з урахуванням існуючих наукових теорій, концепцій, підходів і моделей прийняття рішень, що дозволяє конкретизувати, адаптувати та оптимізувати інформаційні складові управлінської праці на підприємствах;

- формалізацію структуроутворюючих елементів організаційно-економічного алгоритму прийняття управлінських рішень, що відрізняється від існуючих систематизацією цілей прийняття рішень, факторів прийняття управлінських рішень, напрямів прийняття рішень, моделей прийняття рішень, принципів прийняття управлінських рішень, методів та дозволяє більш повно враховувати завдання виробництва;

- організаційно-управлінський підхід до вибору напрямів оптимізації управління підприємством, який на відміну від існуючих містить в собі застосування адаптаційної стандартизації та широке використання інформаційних

технологій, що створює підґрунтя для покращання процесу прийняття управлінських рішень за рахунок конкретизації змісту документів, скорочення часу на підготовку та обробку інформації, спрощення процедур документообігу;

отримали подальшого розвитку:

– концепція використання інформаційних технологій у системі управління підприємством, яка на відміну від існуючих спрямовує управління ресурсами та контролінг на: спрощення виконання організаційно-управлінських, технологічних і контрольних функцій учасників корпоративних відносин, полегшення ведення обліково-звітної діяльності і т. ін., що дозволяє оптимізувати управлінсько-економічну діяльність керівництва;

– алгоритм організаційного проектування управлінської інформаційної технології, який на відміну від існуючих, шляхом ідентифікації, вибору та адаптації функцій управління забезпечує роботу блоків аналізу факторів і процесів організаційного проектування (із застосуванням структурно-функціонального та ситуаційного підходів) і за допомогою методів вирішення ситуацій дозволяє оптимізувати комплексну реалізацію ухвалення управлінських рішень у напрямках діагностики, експертизи, моніторингу, контролінгу;

– концептуальні положення щодо формування програми розвитку підприємства, яка на відміну від існуючих детермінує визначення проблематики і вимог, вибір оптимальних цілей, базове забезпечення, розробку програми реалізації цілей, втілення й оцінку програми, що дозволяє узгодити питання проектування і створення виробництва з урахуванням ключових завдань і процесів у сфері логістики, роботизації, автоматизації, уніфікації, інформатизації, формування номенклатури та обсягу реалізації продукції;

– форми теоретичного і практичного взаємозв'язку загальних і конкретних функцій інформатизації системи управління підприємством, які на відміну від існуючих дозволяють керівникам та фахівцям структурних підрозділів підприємства за допомогою керівних, нормативно-технічних і облікових документів приймати управлінські рішення в умовах ресурсних обмежень, а також забезпечувати збір інформації про зовнішнє й внутрішнє середовища підприємства та її використання у системі інформаційного забезпечення, що створює можливість активізувати використання інформаційних систем у сферах суспільних відносин, способах і об'єктах застосування;

– наукові підходи до трактування поняття «послуга інформатизації», які, на відміну від існуючих, характеризують її концептуальне визначення і спрямовання на продукування та використання інформації з метою досягнення управлінського і господарського результату шляхом задоволення інформаційних потреб користувачів, що пов'язано з використанням відповідних технологій, технічних засобів та інтелектуалізації праці за умов створення, збору, обробки, зберігання, розподілу й передачі інформації.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці прикладних аспектів управління підприємством на основі послуг інформатизації, що створює підґрунтя для їх практичного застосування в управлінні вітчизняними підприємствами.

Науково-практичні розробки і рекомендації дисертаційної роботи у сфері ідентифікації ключових питань формування державних і регіональних економічних програм та проблематики розвитку систем управління підприємствами, що ґрунтуються на інформаційних послугах, використовувалися Дніпропетровською торгово-промисловою палатою (довідка № 1582/01-07 від 26.11.2014 р.).

Практичні рекомендації дисертанта щодо концепції використання інформаційних технологій у системі управління підприємством впроваджені Відкритим акціонерним товариством «Дніпровський машинобудівний завод» у вигляді: застосування послуг інформатизації з обробки інформації, інжинірингу, консалтингу, створення веб-сайтів; системи діагностики і моніторингу зовнішніх інформаційних потоків у сферах державного нормативно-правового регулювання, стандартизації, сертифікації та фінансування (довідка № 0002/81-173 від 27.10.2014 р.).

Методичні розробки і практичні рекомендації запропонованого алгоритму структурно-функціонального проектування управлінської технології на базі сегментації й алгоритмізації функцій та операцій процесу розробки управлінських рішень, а також використання послуг інформатизації у вигляді сервісного програмного продукту «Google Analytics» забезпечили Державному підприємству «Виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод ім. О. М. Макарова» реалізацію концепції можливостей і відповідальності функціонуючих ланок у сфері стратегічних завдань, що дозволило скоротити час на обробку даних і прийняття рішень (довідка № 907/14 від 25.07.2014 р.).

У практичній діяльності консалтингової компанії «Елькон» застосовані прикладні аспекти дисертації з впровадження на підприємствах сучасних систем управління, побудови системи управлінського обліку й бюджетування, розробки та експертизи бізнес-планів, реінжинірингу бізнес-процесів при наданні консалтингових послуг (довідка № 49/1 від 11.03.2014 р.).

Практичні рекомендації щодо впровадження інформаційних технологій у процес управління запасами, потоками, виробництвом, взаємовідносинами з клієнтами та контролінгу реалізовані Науково-виробничим підприємством «Плазмотор», що спростило виконання організаційно-управлінських, технологічних і контрольних функцій на підприємстві, дозволило приймати оптимальні рішення і надавати послуги з обробки інформації, аутсорсингу, лізингу, створення сайтів та лендінгів (довідка № 8/1 від 05.04.2014 р.).

Матеріали дисертації у сфері економіки та управління підприємствами використовувалися консалтинговою компанією «Дім і Нація» при проведенні семінару-тренінгу «Стратегічне партнерство громадського, державного та комерційного секторів для сталого розвитку» у рамках міжнародного форуму «Довкілля для України 2014» під егідою Міністерства екології та природних ресурсів України (довідка № 22/11 від 14.11.2014 р.).

Розроблені в дисертації методичні рекомендації з питань застосування послуг інформатизації у системі управління підприємств використано в навчальному процесі Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара при викладанні дисциплін: «Основи менеджменту», «Управління трудовими ресурсами», «Теорія економічного аналізу», «Стратегічний менеджмент»,

«Інформаційні системи та технології в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю» (довідка № 160-198 від 27.06.2014 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно здійсненим науковим дослідженням, у якому наведено результати авторських розробок. Головні ідеї та наукові результати, отримані під час виконання наукового дослідження та винесені на захист, належать здобувачеві особисто і відтворюють його власні погляди. Внесок автора у колективні публікації конкретизовано у списку опублікованих праць.

Апробація результатів дослідження. Теоретичні та практичні складові частини дисертаційної роботи апробовано автором на XI Міжнародній науково-практичній конференції «Фінанси України» (м. Дніпропетровськ, 18–19 травня 2007 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених «Управління інноваційним розвитком підприємств України в умовах світових інтеграційних процесів» (м. Дніпропетровськ, 9–10 листопада 2007 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми підприємництва у ринковій економіці» (м. Жовті Води, 21–22 лютого 2008 р.); XI Міжнародній науковій конференції «Актуальні проблеми сучасної освіти у світлі вимог Болонського процесу» (м. Севастополь, 21–23 вересня 2009 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми та шляхи вдосконалення економічного механізму підприємницької діяльності» (м. Жовті Води, 7–8 квітня 2011 р.); II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні інформаційні технології в економіці, менеджменті та освіті» (м. Львів, 18 листопада 2011 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи розвитку інформаційних та транспортно-митних технологій у митній справі, зовнішньоекономічній діяльності та управління організаціями» (м. Дніпропетровськ, 2 грудня 2011 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції «Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки» (м. Сімферополь – Судак, 31 травня – 2 червня 2012 р.).

Публікації. Основні положення наукового дослідження опубліковані дисертантом самостійно та у співавторстві. Список вміщує 14 наукових праць, серед яких: 1 монографія (у співавторстві), 5 статей у фахових виданнях, в тому числі одна у зарубіжному виданні (Російська Федерація), 8 публікацій апробаційного характеру, з них 4 у співавторстві. Загальний обсяг надрукованого матеріалу, який належить особисто дисертантові, становить 10,5 д.а.

Структура та загальний обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації – 233 сторінки комп'ютерного тексту, з яких 178 сторінок основного тексту. Робота містить у собі 12 таблиць та 34 рисунки. Список використаних джерел нараховує 269 найменувань на 30 сторінках, 13 додатків – на 25 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено зв'язок роботи з науковими темами, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення і апробацію результатів.

У розділі 1 «Теоретичні основи формування сучасних концепцій управління підприємством» досліджено аспекти економічного розвитку виробництва та послуг в умовах постіндустріалізму, систематизовано теоретико-методичні основи формування системи управління підприємством і проведено оцінювання існуючих наукових концепцій прийняття управлінських рішень.

Сформовані сучасні погляди на концепт системи управління підприємством зумовлені історичною логікою та потребами суспільства в ефективному функціонуванні суб'єктів господарювання. Дослідження питання управління підприємством і формування науково-методичних основ інтелектуалізації управлінських процесів відбувається шляхом аналізу та узагальнення фундаментальних і прикладних розробок.

Дослідження історичних парадигмальних змін засвідчує суттєвий вплив послуг інформатизації на організацію суспільства. Наслідком такого впливу є збільшення темпів і обсягу реалізації послуг, що поширюється на більшість видів діяльності суспільно-просторової системи. Домінування сфери послуг в економіці є характерним для високорозвинених країн. Чітко прослідковуються закономірності поглиблення диференціації та посилення персоніфікації послуг, їх проникнення в індустріальну сферу, що забезпечує нову якість економічного зростання. Відбувається поступове поєднання індустріальної сфери та сфери послуг – виробничі підприємства нерідко надають послуги у вигляді сервісного обслуговування продукції, що ними виробляється, а підприємства сфери послуг часто виробляють фізичну продукцію, яку пропонують своїм клієнтам, або самі споживають будь-які матеріали в процесі надання послуг.

Вивчення теоретичних засад, пов'язаних з ефективністю управління підприємствами, і їх змісту дозволило виявити основні аспекти, що мають безпосередній вплив на конкурентні переваги підприємств. До їх числа ми відносимо технологічні, організаційні, інноваційні, інформаційні та економічні, під впливом яких формуються не тільки цілі, задачі, структура, номенклатура продукції або послуг, ієрархічна побудова, а й уся система управління підприємством.

Критичний аналіз теоретичних підходів до управління суб'єктами підприємництва дозволяє визначити найбільш істотні концепції, зміст яких забезпечує повномасштабне функціонування системи управління підприємством. Характер існуючих концептуальних підходів та історія розвитку сфери управління дозволяє стверджувати про поступовий перехід від найпростіших однорівневих структур управління з виключно централізованим процесом прийняття управлінських рішень до адаптивних і багаторівневих структур з високим рівнем горизонтальної інтеграції та добре розвинутими зв'язками кооперації й координації.

Опрацювання структуроутворюючих елементів процесу прийняття управлінських рішень дозволило автору сформулювати організаційно-економічний алгоритм, що допомагає у вирішенні завдань будь-якої складності на будь-якому рівні управління підприємства (рис. 1).

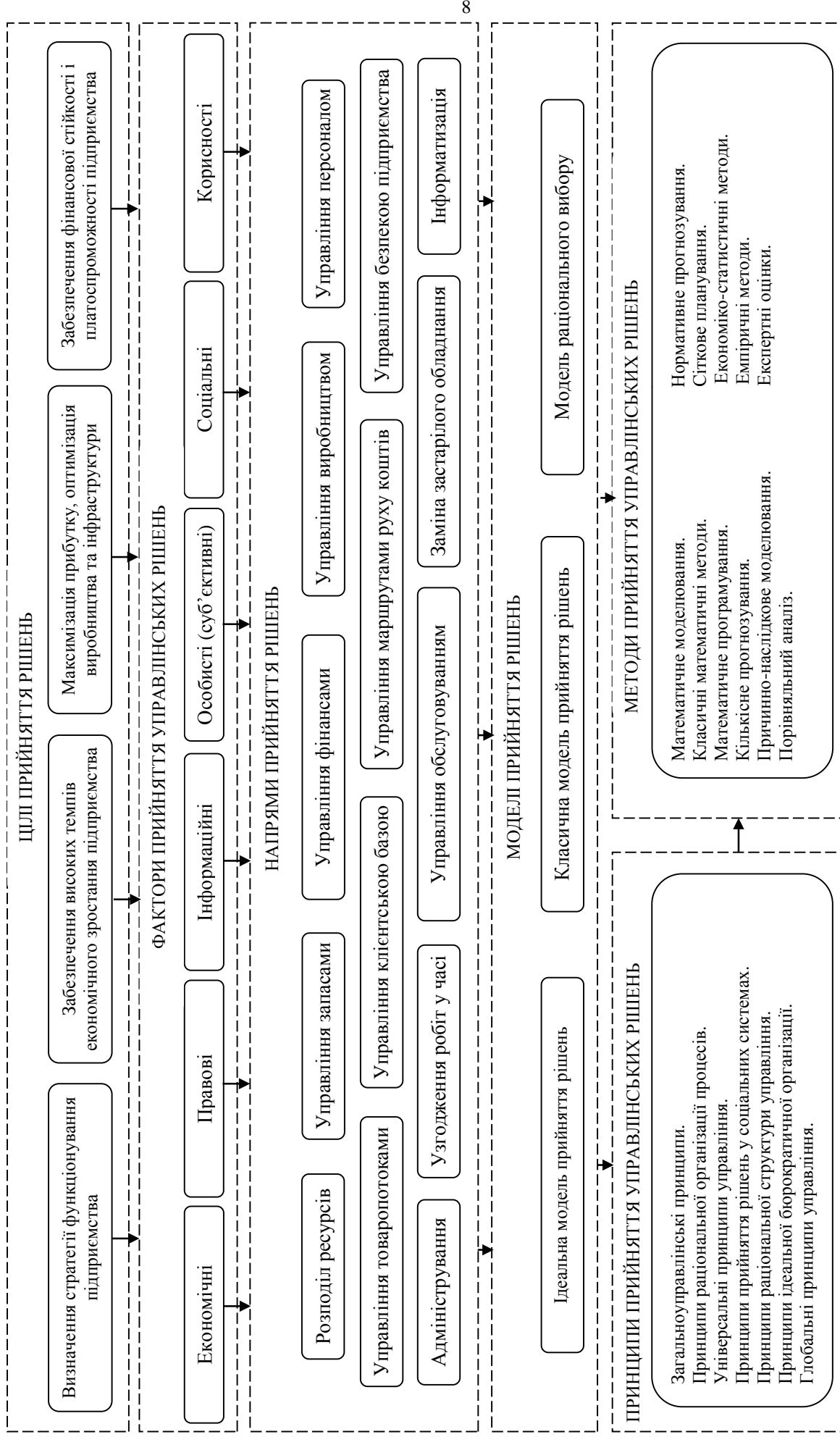

Рис. 1. Структуруютьорючі елементи організаційно-економічного алгоритму прийняття управлінських рішень*

* Складено автором.

Запропонований алгоритм містить основні елементи (визначення цілей прийняття управлінських рішень, врахування факторів прийняття управлінських рішень, виявлення напрямів прийняття управлінських рішень, розробку моделі прийняття управлінських рішень, застосування конструктивних принципів та вибору методів прийняття управлінських рішень), що дозволяє здійснити його застосування у більшості напрямів діяльності підприємства і забезпечити ефективне використання ресурсів.

Проведений в дисертаційній роботі теоретичний аналіз дозволив виявити, що принципи, цілі, функції і методи управління підприємством під впливом закономірностей управління формалізуються суб'єктом управління у вигляді управлінських рішень, які й приводять до досягнення господарського результату. При цьому, визначальну роль при управлінні підприємством відіграє людський фактор у вигляді прийняття управлінських рішень.

Оцінювання мотивів, які впливають на формування системи управління підприємством довело, що в процесі прийняття управлінських рішень на підприємстві необхідно враховувати, що на керуючу підсистему головним чином впливають виникаючі ситуаційні проблеми. Основним методичним підходом до вирішення цих проблем є оптимізація прийняття управлінських рішень, з точки зору теоретичної й практичної підготовки управлінського персоналу до виконання актуальних завдань, за умов розуміння сутності, своєчасності, необхідності та раціональності впровадження та застосування послуг у процес управління підприємством, ґрунтованого на інформатизації.

Проведений у дисертаційній роботі теоретичний аналіз доводить, що при формуванні управлінських рішень необхідно використовувати наукові здобутки у сфері інформатизації з урахуванням світового й вітчизняного досвіду розробки методики підготовки й прийняття управлінських рішень, і, насамперед, у частині використання сучасних високоефективних інформаційних технологій.

Розгляд теоретичних підходів до системоутворювальних ознак засвідчив, що процеси інформатизації системи управління підприємством потребують обов'язкової стандартизації у вигляді регламентації функцій управлінського персоналу, застосування логічних схем і графічних моделей в управлінській технології й координування дій керівників у процесі прийняття управлінських рішень.

У розділі 2 **«Функціонування системи управління підприємством на основі інформаційно-аналітичної діяльності та послуг інформатизації»** проаналізовано сучасний стан системного управління підприємствами в Україні, визначено необхідність розробки нової системи управління підприємством на основі інформатизації управління, досліджено стан інформаційно-аналітичного забезпечення формування управлінських рішень.

Аналіз сучасного стану використання інформаційних технологій підприємствами України дозволив надати характеристику сутності, властивостей та економічних аспектів існуючої системи управління підприємствами. На тлі помірного зростання соціально-економічних показників спостерігаються поступові зміни у застосуванні інформаційних технологій підприємствами України. Здебільшого це стосується збільшення частки підприємств, які використовували комп'ютерну техніку з 87,7% у 2011 р. до 99,9% у 2013 р.

За рахунок збільшення інвестицій в програмне забезпечення та розробку баз даних з 3274 млн грн у 2011 р. до 3509 млн грн у 2013 р. збільшилась частка ІТ сфери у ВВП країни з 1,18% у 2011 р. до 1,44% у 2013 р. На підприємствах підвищилась якість використання комп'ютерної техніки, зросла кількість веб-сайтів, домашніх сторінок та здійснення автоматизованого обміну даними.

У сфері послуг також спостерігаються позитивні тенденції. Так, у 2011 р. було надано послуг на загальну суму 303,4 млрд грн при темпі росту 4,94%, а у 2013 р. – 357,1 млрд грн і 9,9% відповідно. Такі тенденції спостерігаються у більшості сфер діяльності підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники використання інформаційних технологій підприємствами України у 2011-2013 рр.*

Показники	2011	2012	2013
ВВП, млн грн	1302079	1411238	1449406
Надання послуг підприємствами, млрд грн	303,4	324,8	357,1
Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг, млн грн	8089,3	9586,9	13484,6
Інвестиції в програмне забезпечення та бази даних, млн грн	3274	3427	3509
Частка ІТ сфери у ВВП, %	1,18	1,28	1,44
Кількість підприємств за ЄДРПОУ, од.	376053	364823	392639
Підприємства, які використовували комп'ютери упродовж року, од.	329798	332354	392246
Кількість персональних комп'ютерів на підприємствах (у тому числі орендованих), тис. од.	10202,9	9896,8	8640,6
Підприємства, які використовували комп'ютерні мережі, тис. од.	337,3	327,2	314,5
Кількість підприємств, що мали веб-сайт або домашню сторінку, тис. од.	118,2	120,7	125,3
Кількість підприємств, які здійснювали автоматизований обмін даними, тис. од.	194,6	200,4	214,3

* Складено автором за даними Державної служби статистики України.

Аналіз динаміки структури реалізованих послуг у 2009-2013 рр. свідчить про збільшення частки операції з нерухомим майном, оренди, інжинірингу та надання послуг підприємцям з 27% у 2009 р. до 31,1% у 2013 р. Більшу частку у структурі послуг продовжують займати послуги транспорту та зв'язку – понад 60% у 2009 р. та 58% у 2013 р. При збільшенні частки одних видів послуг спостерігається скорочення інших, серед яких автор відмічає діяльність у сфері готельного та ресторанного бізнесу, культури, спорту та освіти (рис. 2).

Моніторинг, дослідження та аналіз ринкових процесів засвідчив, що сфера послуг потребує чіткого визначення її структури, інституційних складових, встановлення чітких меж групування видів підприємницької діяльності, кон'юнктурних показників та статистичних параметрів. Складність у проведенні зведеного комплексного аналізу ринку послуг, в основному, пов'язана з видовою різноманітністю послуг, їх багатоаспектністю та специфікою.

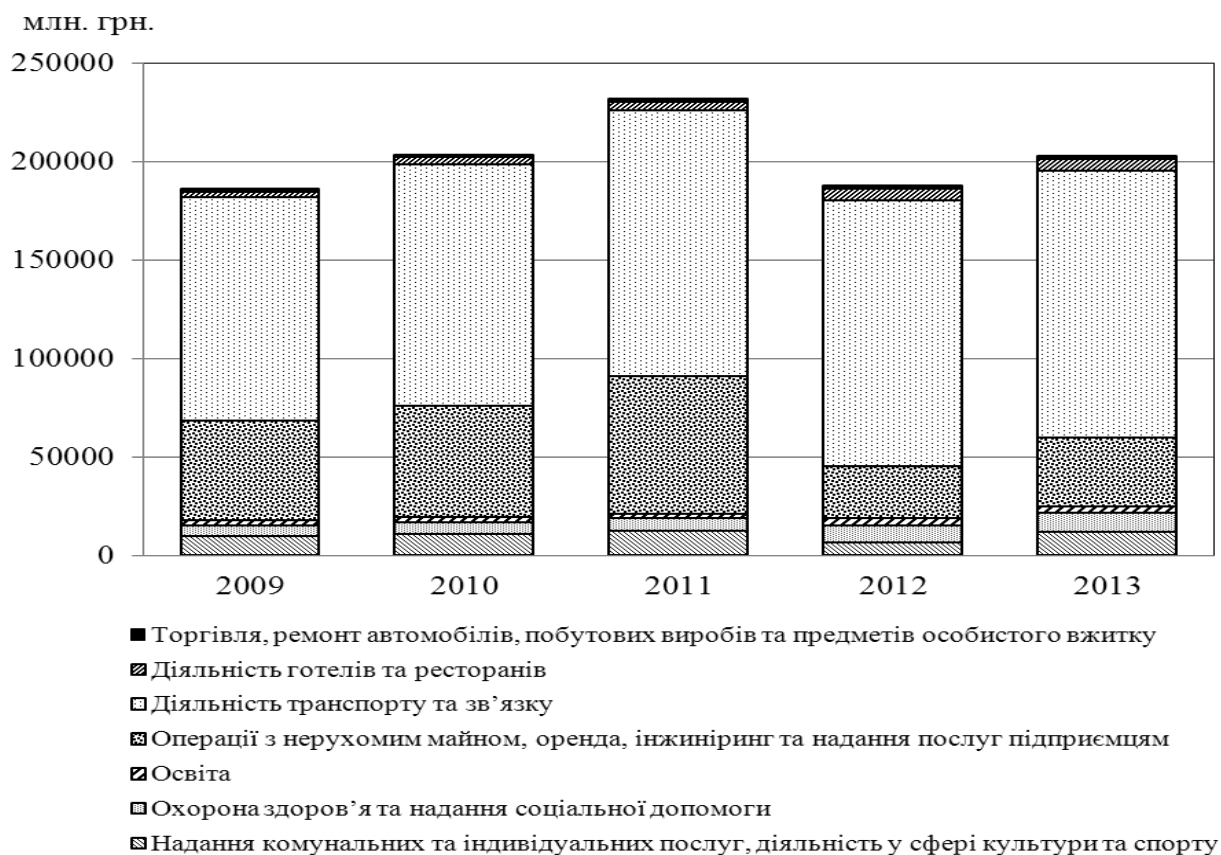

Рис 2. Динаміка структури реалізованих послуг у 2009-2013 рр. за видами економічної діяльності, млн. грн.*

* Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

Аналіз вибірки з 50 провідних підприємств України, загальних тенденцій і залежностей формування результатів їх господарської діяльності дозволив ідентифікувати фактори, що мають безпосередній вплив на обсяг валового випуску продукції підприємства та обсяг прибутку. Такими факторами визначено: чисельність зайнятих на підприємстві, розмір середньої заробітної плати, наявні оборотні кошти, обсяг матеріальних запасів, обсяг платежів підприємства в бюджет, обсяг дебіторської й кредиторської заборгованості. На основі багатфакторного аналізу та з використанням спеціалізованого програмного забезпечення у вигляді системи комп'ютерної алгебри й інтегрованої системи аналізу та управління даними отримано модель впливу зазначених факторів на обсяг валового випуску продукції підприємства (формула 1) та обсяг його прибутку (формула 2).

$$y = 2,725x_1 + 13,656x_2 + 10,75x_3 + 0,062x_4 - 0,504x_5 + 0,435x_6 + 0,255x_7 - 2237,11 \quad (1)$$

$$y = 0,267x_1 - 4,069x_2 - 1,403x_3 - 0,005x_4 + 0,15x_5 + 0,323x_6 - 0,115x_7 - 0,057x_8 + 186,4 \quad (2)$$

У роботі проаналізовано процес упровадження послуг інформатизації на ВАТ «Дніпровський машинобудівний завод», ДП «Виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод ім. О. М. Макарова», НВП «Плазмофор», ТОВ «Консалтингова компанія «Елькон», ТОВ «Консалтингова компанія «Дім і Нація»,

що надало можливість концептуалізації напрямів підвищення ефективності системи управління підприємствами. У процесі дослідження тенденцій розвитку існуючих інформаційних систем управління автор виділяє такі класи: ERP-система (Enterprise Resource Planning System – система планування ресурсів підприємства), MRP і MRPII (Manufacturing resource planning – система планування ресурсів виробництва), DRP і DRPII (Distribution requirements planning – система планування потреб і розподілу).

Аналіз інформатизаційних процесів управління підприємствами у розвинених країнах світу надав можливість визначити перелік найпоширеніших у світовій практиці послуг. До найбільш вагомих, з огляду на обсяг реалізації у вартісному і кількісному вимірі, й з огляду на затребуваність користувачами послуг, у дисертаційній роботі відмічено консалтинг (нараховує 84 різновидів послуг), аутсорсинг, лізинг (обсяг лізингового бізнесу у світі складає понад 500 млрд дол.), інжиніринг, послуги з обробки інформації, створення сайтів. Крім того, констатується стрімкий розвиток таких послуг як створення лендінгів, бізнес-аналітика (Яндекс-метрика, Гугл-аналітика), дата-центри, хмарні обчислення та хостинг, що потребує додаткового дослідження та адаптації у вітчизняній практиці.

Розгляд досвіду впровадження послуг інформатизації у систему управління підприємствами дозволив виявити два основних етапи. Перший етап характеризується поступовим плановим переходом від паперового документообігу до електронного (табл. 2). Другий етап передбачає налагодження процесів, пов'язаних з посиленням ролі інформаційно-аналітичної роботи, застосування сучасних програмних продуктів, що дозволяє максимізувати інформатизацію більшості операцій на підприємстві.

Таблиця 2

**Результати впровадження послуг інформатизації
на ТОВ «Консалтингова компанія «Елькон» у 2011-2013 рр.***

№ п/п	Показник	2011 р.	2012 р.	2013 р.
1	Кількість ПК, од.	4	6	12
2	Середня кількість програмних продуктів на 1 ПК, од.	4	8	15
3	Кількість електронних документів, од.	75	125	350
4	Кількість паперових документів, од.	325	275	50
5	Час обробки електронної документації, год./док.	0,5	0,3	0,2
6	Час обробки паперової документації, год./док.	0,5	0,5	0,5
7	Загальний час на обробку документації, год./док.	1,0	0,8	0,7
8	Кількість зайнятих у процесі обробки інформації, осіб	25	19	12
9	Питома вага заробітної плати зайнятих у процесі обробки інформації в загальній чисельності працівників, %	72	56	35
10	Витрати на впровадження процесу інформатизації, тис. грн	12,2	10,5	25,1
11	Фінансові результати від операційної діяльності, тис. грн	356,8	499,9	822,1
12	Чистий прибуток, тис. грн	71,4	100	164,4
13	Економічний ефект від впровадження послуг інформатизації, тис. грн	x	28,6	64,4

* Складено автором за результатами фінансової звітності підприємства.

Використання сучасних інформаційних технологій у діяльності підприємств України не дає змогу у повній мірі забезпечити оперативну підтримку процесів, пов'язаних із формуванням і прийняттям управлінських рішень. Доведено, що у практиці формування управлінських рішень слабо використовуються напрацювання сучасної науки управління і досить детально розробленої методики системного аналізу й всебічного дослідження першопричин і недоліків проведеної економічної та науково-технічної політики. У зв'язку із цим особливого значення набуває вивчення світового та вітчизняного досвіду розробки методики підготовки й прийняття управлінських рішень і, насамперед, у тій частині, що використовується при формуванні високоефективних виробничо-управлінських рішень. Це підтверджує необхідність розробки нової системи управління підприємством.

Для деяких підприємств процес упровадження нової системи управління ускладнений рядом особливостей, що пов'язано з об'єктивними причинами зниження рівня підготовки управлінських рішень через недостатню ресурсну забезпеченість. Тому в Україні склалася ситуація, коли підприємства вимушені лише оптимізувати підходи до системного управління. Дієвим напрямом такої оптимізації, відповідно до сучасних світових тенденцій, є спрямування ресурсних можливостей підприємств на розвиток корпоративних інформаційних ресурсів і послуг, створення національної інформаційної системи, досягнення міжнародних стандартів якості електронних послуг, відкритості та прозорості бізнесу. Удосконалення і доповнення існуючої системи управління підприємством дозволить: здійснювати всі види планування; визначати персональну відповідальність за виконання планових завдань; підвищувати ефективність контролю над використанням ресурсів; забезпечувати керівництво своєчасною інформацією.

Побудову нових систем управління або трансформацію та пошук шляхів вдосконалення існуючих, необхідно вирішувати на основі інноваційної складової інформаційно-аналітичної діяльності. Це забезпечить, з одного боку, об'єднання розрізнених елементів системи управління на всіх рівнях, а з іншого – спростить зв'язки у межах усіх ланок управління на всіх етапах, прискорить вирішення будь-яких завдань.

У розділі 3 **«Концепт управління підприємством на основі послуг інформатизації»** запропоновані стратегічні підходи до концептуалізації управління підприємством на основі послуг інформатизації, вдосконалено інформаційні аспекти управлінських процедур на підприємстві, розроблено концепцію управління підприємством на основі розвитку інформаційних послуг.

Аналізуючи новітні підходи до основоутворення системи управління (ключові поняття, відношення та характеристики, необхідні для опису процесу вирішення завдань), нами визначено, що формування системи управління підприємством повинне будуватися на підставі визначення концепту стратегічної мети, яка впливає на економічну тактику, стратегічні пріоритети і перспективні завдання, узгоджені на усіх рівнях управління, а обґрунтування засадничих цілей і завдань створює необхідні умови для здійснення економічної політики підприємства.

При розгляді питання оптимального планування і управління підприємством доцільно дотримуватися трансформації цілей у певній послідовності згідно з

програмою розвитку підприємства. Для цього треба враховувати: початковий стан і формулювання проблем, комплекс цілей і завдань, комплекс заходів програми, оцінку і вибір найбільш ефективного варіанта, деталізацію обраного варіанта, оформлення проекту програми.

Застосування стратегічного підходу до формування цілей дозволяє виробити методику визначення оцінки напруженості роботи підприємства. Таким чином, з'явиться можливість повномасштабного управління діяльністю підприємства. Цілі, поставлені на довгостроковий період, впливатимуть на формування плану на поточні завдання, роблячи його більш оптимальним і дозволять краще збалансувати всі види і напрями діяльності підприємства, наближуючись до бажаного результату.

Створення системи ефективної управлінської діяльності на стадії проектування нового виробництва в умовах функціонуючих господарських систем у рамках запропонованого алгоритму організаційного проектування, дозволяє забезпечити комплексну реалізацію ряду аспектів ухвалення управлінських рішень шляхом формально-адміністративного і практичного закріплення конкретних схем управлінської технології.

Оптимізацію системи управління підприємством доцільно здійснювати за рахунок упровадження авторського алгоритму організаційного проектування управлінської технології, який враховує характер генеральної мети, ступінь новизни, рівень прийняття рішення й охоплення рішення, ознаки масштабності, вид задоволених потреб і тривалості заходів (рис. 3).

Забезпечити дієвість розвитку системи управління підприємством пропонується шляхом активізації використання інформаційних систем, які повинні забезпечити реалізацію управлінських функцій.

Для формування та реалізації управлінських рішень пропонується розробити систему стандартів, яка встановлює уніфіковані вимоги до провідних фахівців і відповідних підрозділів управління щодо виконання професійних функцій, поставлених цілей і завдань, забезпечення внутрішньовиробничих кооперативних взаємозв'язків, повноцінного інформаційного забезпечення, зміцнення службової дисципліни і відповідальності кожного учасника.

Для якісного функціонування системи управління підприємством доцільно застосовувати моніторинг, функціональне спрямування якого полягає в підтримці й ухваленні управлінських рішень, підвищенні їх якості, надійності функціонування ресурсів, скороченні термінів створення і освоєння сучасних технологій, збільшенні обсягу інформаційних потоків, підвищенні продуктивності праці управлінців.

Завдання ухвалення рішень, пов'язаних з управлінням підприємством, пропонується вирішувати шляхом побудови баз даних. Це дозволяє за допомогою порівняння існуючих правил та фактичного стану підприємства моделювати процеси мислення і дій керівників у діалоговому режимі на основі стандартів, принципів та інших сервісних програм. Формування концепту управління підприємствами передбачає врахування процесів інформатизації в умовах постіндустріалізму впровадження та максимально можливе застосування сучасних послуг інформатизації, а саме: консалтингу, аутсорсингу, лізингу, інжинірингу, обробки інформації, створення сайтів і лендінгів, бізнес-аналітики, Яндекс-метрики, Гугл-аналітики, дата-центрів, хмарних обчислень та хостингу тощо.

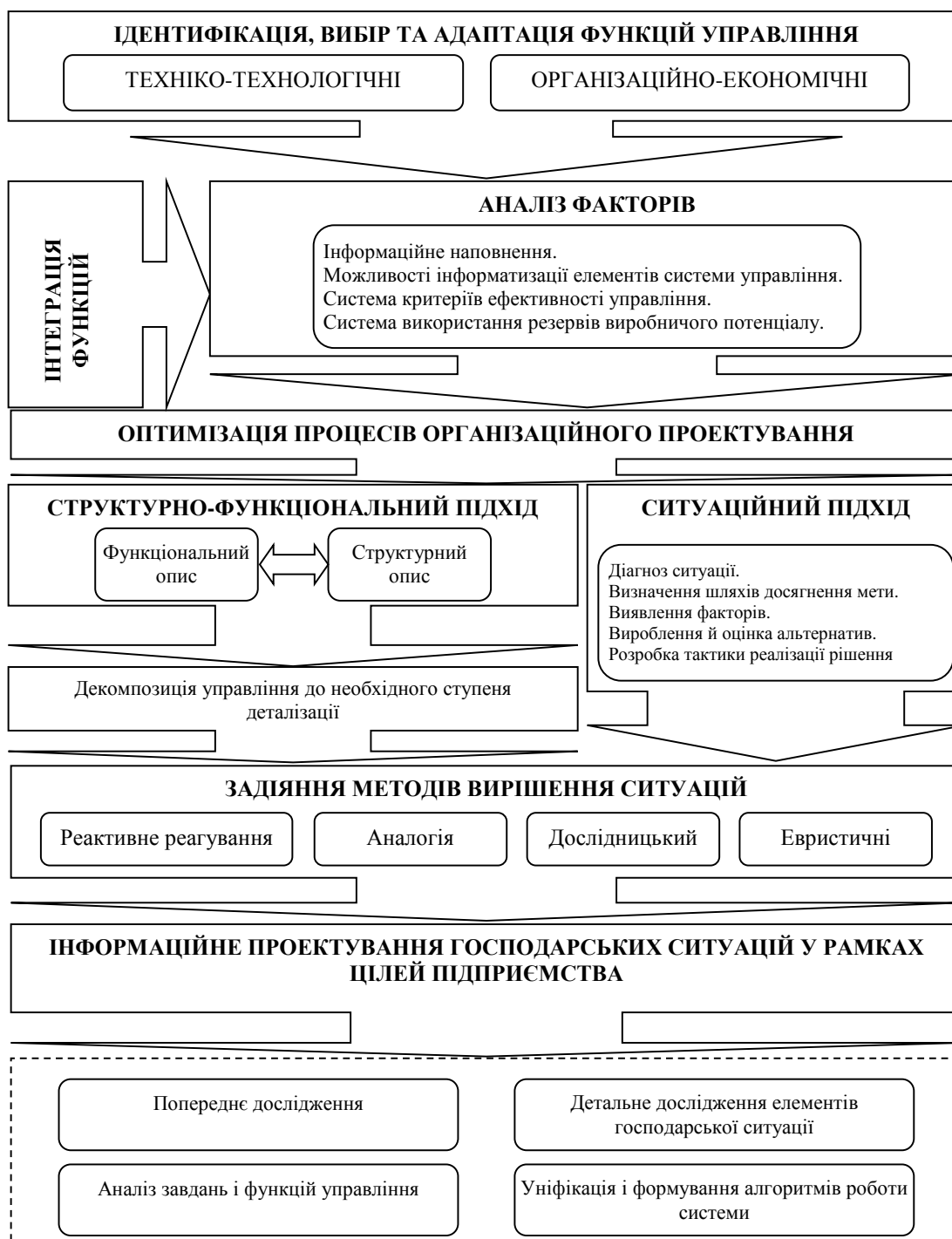

Рис. 3. Алгоритм організаційного проектування управлінської інформаційної технології*

* Складено автором.

Завдяки запропонованому впровадженню послуг інформатизації в систему управління підприємствами планується: забезпечити оперативну підтримку процесів, пов'язаних із формуванням і прийняттям управлінських рішень; прискорення комунікаційних процесів підприємства; скорочення часу на підготовку, обробку і формування документації; скорочення фінансових витрат підприємства; підвищення результативності управлінської праці; здійснення всіх видів

планування; підвищення ефективності контролю за використанням ресурсів; забезпечення керівництва своєчасною інформацією. Концептуалізацію системи управління підприємством при цьому пропонується здійснювати на основі інформаційно-аналітичної діяльності.

Для забезпечення стійкого розвитку вітчизняних підприємств доцільно використовувати розроблену автором концепцію управління підприємством на основі запровадження інформаційних послуг. Ця концепція передбачає тісний функціональний взаємозв'язок між: сучасними поглядами на існуючі теорії, концепції, підходи та моделі управління; інформаційним забезпеченням, прийняттям і коригуванням системи управління підприємством; концептуальними підходами до інформатизації. Запропонована концепція відображає важливу особливість управління підприємством, а саме використання програмно-цільової організації в різних формах її прояву на всіх рівнях, що дуже важливо для правильної побудови механізмів управління і розвитку безпосередньо на підприємствах.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено наукове завдання теоретичного узагальнення та розробки сучасних методичних засад концептуалізації системи управління підприємством на основі запровадження послуг інформатизації. Отримані результати дозволяють зробити наступні висновки:

1. Визначення теоретичних аспектів економічного розвитку у сфері виробництва та послуг засвідчує, що у XXI ст. виробничі процеси формують основу господарської діяльності підприємств. Залишається актуальним питанням поєднання набору складових виробництва: мета праці, технологія, організація праці, предмети праці, засоби праці, праця людини та продукт праці. Але трансформаційні перетворення економіки під час переходу від індустріальної стадії розвитку суспільства до постіндустріальної вимагають від підприємств постановки і вирішення нових завдань, пов'язаних з домінуванням послуг, підґрунтям розвитку яких виступають сучасні виклики засновані на інтелектуалізації праці і стрімкому зростанні інформаційних технологій.

2. Розгляд теоретико-методичних основ формування і особливостей організації системи управління підприємством зазначає наявність різноманітних форм суспільної організації виробництва (концентрації, спеціалізації, кооперації, комбінування). Тому для отримання оптимального господарського результату процес організації системи управління підприємством має сполучати принципи управління, цілі, функції, методи та закономірності управління, що поєднані в інформаційній системі прийняття управлінських рішень. У процесі організації управлінської діяльності факторами вибору мають виступати: максимальне скорочення тривалості управлінської діяльності; забезпечення відповідності завдань управління можливостям їх виконавців; використання різноманітних форм і методів реалізації завдань залежно від ситуації; підтримка управлінських рішень сучасними науковими напрацюваннями; урахування факторів соціальної адаптації учасників управлінських процесів; обґрунтування і

структуризація цілей; прогнозування реалізації цілей і можливостей виникнення нових пріоритетів.

3. Дослідження науково-методичних основ управління підприємством доводить, що організаційно-економічний алгоритм прийняття управлінських рішень складається із визначення цілей, урахування факторів, виявлення напрямів, розробки моделі прийняття управлінських рішень, застосування конструктивних принципів, вибору методів. Основними етапами процесу прийняття управлінських рішень повинні стати: виявлення проблеми й накопичення інформації; обробка інформації та аналіз проблеми; розробка варіантів рішення або альтернатив; вибір оптимального рішення за певним критерієм; узгодження й ухвалення рішення; остаточна реалізація управлінського рішення. Вивчення існуючих наукових концепцій прийняття управлінських рішень засвідчило, що більшості з них бракує урахування в підходах до управління впливу інформаційних факторів. Це додатково підкреслює необхідність концептуалізації організаційних структур за допомогою конкретизації й визначення впливу інформаційних факторів.

4. Аналіз сучасного стану існуючої системи управління підприємствами характеризується неповним (як на наш погляд) відтворенням факторів виробництва. Недостатнє розкриття виробничого потенціалу пов'язане із багатьма економічними, соціальними та політичними факторами. При цьому поступове скасування централізованого управління підприємствами не супроводжується відповідними змінами низових систем господарювання, а розповсюджені методика не дозволяють робити комплексне порівняння різних функцій при управлінні підприємством. Автором запропоновані: методика з використанням методу трендового й графічного аналізу, яка виділяє фактичне значення інтегрального показника з кожної функціональної вертикалі управління, дозволяє використовувати потенційні можливості підприємства, слугує надійним вимірником ефективності виробництва й характеризує ступінь використання ресурсів; методика економічної діагностики та оцінки організаційно-господарської діяльності підприємства, що дозволяє розкрити економічний стан, динаміку, приймати повноцінні і раціональні рішення.

5. Необхідність розробки нової системи управління підприємством на основі інформатизації обумовлена низькою результативністю розвитку матеріального виробництва, що підтверджується поточними економічними проблемами та відсутністю комплексного підходу до організації системи управління підприємством на різних його рівнях. Це потребує активного вивчення світового й вітчизняного досвіду у сферах підготовки, формування та прийняття сучасних вискоєфективних виробничо-управлінських рішень. Прийняття рішень на основі вибору оптимального варіанта забезпечуватиме виконання поставлених завдань у короткий термін при найменших витратах ресурсів. Забезпечити конкурентоспроможність підприємств дозволяють послуги аутсорсингу, лізингу, консалтингу, інжинірингу, обробки інформації, веб-сайтів, лендінгів, бізнес-аналітики, дата-центрів, хмарних обчислень та хостингу.

6. У сучасних умовах господарювання, важливою умовою ефективного управління підприємством є якісне інформаційно-аналітичне забезпечення формування управлінських рішень. Це потребує максимальної концентрації, знання предметної сфери, оперативного вивчення ситуації, розуміння проблеми і процесів, уміння

застосовувати методи і прийоми аналізу, певного часу тощо. Для аналітичної роботи характерні численні й різноманітні завдання та стислі строки підготовки рішень, тому прискорення процесів підготовки, формування і прийняття управлінських рішень можливо лише за умови їх інформатизації. Процес інформатизації бізнес-процесів на підприємстві має починатися з переходу від паперового документообігу до електронного, а у подальшому – посиленням ролі інформаційно-аналітичної роботи шляхом застосування сучасних програмних продуктів. Впровадження пакетів прикладних програм PROJECT EXPERT 5, SPSS і програмних продуктів SCADA-система та ABBYY FormReader дозволяє максимізувати інформатизацію більшості процесів і операцій, що мають місце на підприємстві.

7. Стратегічні підходи до концептуалізації системи управління підприємством ґрунтуються на безперервності процесу формування цілей, адаптації до зовнішніх умов процесів, пов'язаних зі зміною і коригуванням цілей. Вони полягають у визначенні перспективної стратегічної спрямованості вектора розвитку та вдосконаленні системи управління підприємством і зводяться до формування економічної політики, формулювання стратегічних цілей, визначення впливу зовнішнього і внутрішнього середовища, вироблення принципів, функцій і методів управління, реалізації стратегічних цілей, узгодження інтересів, моніторингу ухвалення управлінських рішень і трансформації цілей. Одним із складових елементів процесу стратегічного управління підприємством є формування необхідного інформаційного потенціалу, який базується на своєчасному і взаємоузгодженому нарощуванні виробничих і управлінських ресурсів за умов надійності підходів отримання та циркуляції інформації за всіма напрямками. Для отримання результату у вигляді конкурентоспроможних товарів інформатизація процесу стратегічного управління підприємством має здійснюватися за допомогою моніторингу заходів контролю, стандартизації та сертифікації.

8. Удосконалити інформаційні аспекти управлінських процедур на підприємстві пропонується за рахунок використання алгоритму організаційного проектування управлінської інформаційної технології, спрямованого на формування набору управлінських дій, реалізація яких приводить до досягнення мети й використання технологічних аспектів управлінської праці на основі регламентації та інформатизації. Реалізувати розробку документаційного комплексу процесів управління, типових і специфічних процедур пропонується шляхом застосування сучасних багатофункціональних сервісів Яндекс-метрика і Гугл-аналітика, що дозволяють своєчасно інформувати про перебіг змін, фіксувати здійснення цільових дій, оцінювати їх, формувати інформаційні зрізи і звіти в режимі реального часу, надавати зведену інформацію про підприємство та забезпечувати моніторинг і доступ до ключових показників ефективності.

9. Концепція управління підприємством у своїй основі має ґрунтуватися на інформаційних послугах, пов'язаних із застосуванням Інтернету для здійснення пошуку і відбору необхідної інформації, підтримання зв'язків з діловими партнерами, виконання організаційно-управлінських, технологічних і контрольних функцій учасниками корпоративних відносин. У процесі управління передбачається використання послуг з комбінуванням сучасних інформаційних технологій, таких як: телефон – інтернет – комп'ютер, комп'ютер – інтернет – телефон, телефон – інтернет –

телефон. Можливості Інтернету мають знайти своє відображення у факсимільному, голосовому та відеозв'язку засобами Інтернет-телефонії, створенні баз і банків даних із необхідною інформацією, розробці інформаційних продуктів і послуг, необхідних для підприємств, формуванні розгалуженої мережі баз даних.

Перспективним напрямом подальших розробок є вдосконалення прикладних аспектів механізму розвитку системи управління підприємством в умовах майбутніх глобалізаційних викликів світової економічної динаміки.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Джинджоян В. В. Науково-методичні основи управління розвитком виробництва у національній економіці: монографія / С. Е. Сардак, В. В. Джинджоян. – Дніпропетровськ : Інновація, 2010. – 175 с. (10,3 д.а., особисто автора – 6,8 д.а.). *Особистий внесок здобувача:* розглянуто методичні основи прийняття управлінських рішень; досліджено результати функціонування системи управління підприємством і перспективні напрями її розвитку; визначено необхідність розробки нової системи управління; запропоновано активізацію використання інформаційних систем і стандартизацію управлінських рішень в системі управління підприємствами.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

2. Джинджоян В. В. Особливості сучасної системи залучення іноземних інвестицій в інноваційний розвиток підприємств України / О. Г. Пуригіна, В. В. Джинджоян // Прометей. – 2006. – № 3 (21). – С. 117–121. (0,75 д.а., особисто автора – 0,5 д.а.). *Особистий внесок здобувача:* визначено чинники привабливості країни та перешкоди на шляху іноземних інвестицій.

3. Джинджоян В. В. Аналітичне забезпечення формування управлінських рішень у виробничих системах / В. В. Джинджоян // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ДНУ. – 2007. – Вип. 231. – У 9 т. – Т. 3. – С. 511–519. (0,6 д.а.).

4. Джинджоян В. В. Інформатизація в системі управління виробництвом в умовах глобалізації світового економічного простору / В. В. Джинджоян, Н. Є. Конон // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ДНУ. – 2009. – Вип. 248. – У 6 т. – Т. 1. – С. 22–28. (0,5 д.а., особисто автора – 0,3 д.а.). *Особистий внесок здобувача:* розглянуто проблему інформатизації системи управління та подано основні напрями зв'язків інформатизації та стандартизації в управлінні.

5. Джинджоян В. В. Системи управління підприємством на основі інформатизації управління [Електронний ресурс] / В. В. Джинджоян, С. Е. Сардак // Ефективна економіка. – 2014. – № 9. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua>. (0,75 д.а., особисто автора – 0,4 д.а.). *Особистий внесок здобувача:* визначено головні аспекти дійовості та ефективності розвитку підприємств, запропоновано використання інформаційних послуг для підвищення ефективності роботи системи управління підприємствами.

Публікації у виданнях які включені до міжнародних наукометричних баз даних, та публікації у наукових періодичних виданнях інших держав:

6. Джинджоян В. В. Информатизация системы управления предприятием / В. В. Джинджоян // Современный научный вестник. – Белгород : Руснауцкнига. – 2014. – Серия : Экономические науки. – № 39 (235). – С. 90–98. (0,75 д.а.).

Опубліковані праці апробаційного характеру:

7. Джинджоян В. В. Фінансові заходи підвищення конкурентоспроможності продукції машинобудівних підприємств на світових ринках / В. В. Джинджоян // Фінанси України : матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. (18–19 трав. 2007р.). – Дніпропетровськ : ДНУ, 2007. – С. 31–32. (0,1 д.а.).

8. Джинджоян В. В. Механізми і стратегічна модель розвитку системи управління виробництвом / В. В. Джинджоян // Управління інноваційним розвитком підприємств України в умовах світових інтеграційних процесів : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених (9–10 листоп. 2007р.) : у 5 т. – Т. 2. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2007. – С. 34–35. (0,1 д.а.).

9. Джинджоян В. В. Закономірності прийняття управлінських рішень / В. В. Джинджоян // Проблеми розвитку підприємництва у ринковій економіці : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (21–22 лют. 2008р.) : у 3 т. – Т. 3. – Жовті Води : Наука і освіта, 2008. – С. 300–302. (0,2 д.а.).

10. Джинджоян В. В. Формування сучасного творчого фахівця / В. В. Джинджоян // Актуальні проблеми сучасної освіти у світлі вимог Болонського процесу : матеріали Міжнар. наук. конф. (21–23 верес. 2009р.). – Севастополь : СевНТУ, 2009. – С. 132–134. (0,3 д.а.).

11. Джинджоян В. В. Сучасні інформаційні технології в економічному аналізі / В. В. Джинджоян, А. Г. Білявська // Проблеми та шляхи вдосконалення економічного механізму підприємницької діяльності : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (7–8 квіт. 2011р.) : у 6 т. – Т. 1. – Використання інформаційних технологій для управління підприємствами та методи наукового дослідження соціально-економічних систем. – Дніпропетровськ : Біла К.О., 2011. – С. 18–20. (0,2 д.а., особисто автора – 0,1 д.а.). *Особистий внесок здобувача:* розглянуто сучасні програмні продукти, спрямовані на підтримку прийняття рішень.

12. Джинджоян В. В. Прийняття оптимальних рішень в бізнесі / В. В. Джинджоян, О. В. Кириченко // Сучасні інформаційні технології в економіці, менеджменті та освіті : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (18 листоп. 2011р.). – Львів : ЛФЄУ, 2011. – С. 58–62. (0,2 д.а., особисто автора – 0,1 д.а.). *Особистий внесок здобувача:* визначено інформаційні аспекти управлінських процедур на підприємстві.

13. Джинджоян В. В. Использование информационных систем и технологий во внешнеэкономической деятельности / В. В. Джинджоян, Ю. А. Мороз // Перспективи розвитку інформаційних та транспортно-митних технологій у митній справі, зовнішньоекономічній діяльності та управління організаціями : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (2 груд. 2011р.). – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2011. – С. 44–46. (0,2 д.а., особисто автора – 0,1 д.а.). *Особистий*

внесок здобувача: обґрунтовано інформаційно-аналітичне забезпечення формування управлінських рішень.

14. Джинджоян В. В. Шляхи підвищення конкурентоспроможності національних підприємств / В. В. Джинджоян, О. В. Кириченко // Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (31 трав. – 2 черв. 2012р.). – Сімферополь : ВіТроПринт, 2012. – С. 90–93. (0,3 д.а., особисто автора – 0,15 д.а.). *Особистий внесок здобувача:* визначено шляхи вдосконалення організаційного проектування та використання сучасних технологій.

АНОТАЦІЯ

Джинджоян В.В. Концептуалізація системи управління підприємством на основі послуг інформатизації. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний університет водного господарства та природокористування, Рівне, 2015.

Визначено теоретичні основи формування сучасних концепцій управління підприємством на основі паритету виробництва та послуг. Наведено комплексну характеристику теоретико-методичних основ формування системи управління підприємством. Виявлено сучасні наукові концепції прийняття управлінських рішень з урахуванням інформаційних факторів.

Оцінено функціонування системи управління підприємством на основі інформаційно-аналітичної діяльності. Проаналізовано сучасний стан існуючої системи управління виробництвом та послугами у корпоративному секторі України. Обґрунтовано необхідність розробки нової системи управління підприємством на основі інформатизації управління. Розкрито інформаційно-аналітичне забезпечення формування управлінських рішень.

Запропоновано стратегічні підходи до концептуалізації управління підприємством на основі послуг інформатизації. Наведено інформаційні аспекти управлінських процедур. Розроблено концепцію управління підприємством на основі розвитку інформаційних послуг.

Ключові слова: система управління підприємством, послуги інформатизації, організаційне проектування, прийняття управлінських рішень, корпоративний сектор сфери послуг, концептуалізація системи управління, інформатизація управлінських процесів, інформаційні системи, стандартизація процесу прийняття управлінських рішень, моніторинг процесів.

АННОТАЦИЯ

Джинджоян В.В. Концептуализация системы управления предприятием на основе услуг информатизации. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Национальный университет водного хозяйства и природопользования, Ровно, 2015.

Определены теоретические основы формирования современных концепций управления предприятием на основе паритета производства и услуг. Приведена комплексная характеристика теоретико-методических основ формирования системы управления предприятием. Выявлены современные научные концепции принятия управленческих решений с учетом информационных факторов.

Оценено функционирование системы управления предприятием на основе информационно-аналитической деятельности. Проанализировано современное состояние существующей системы управления сферы производства и услуг корпоративного сектора Украины. Обоснована необходимость разработки новой системы управления предприятием на основе информатизации управления. Раскрыто информационно-аналитическое обеспечение формирования управленческих решений.

Предложены стратегические подходы по формированию концепции управления предприятием на основе услуг информатизации. Приведены информационные аспекты управленческих процедур. Разработана концепция управления предприятием на основе развития информационных услуг.

Ключевые слова: система управления предприятием, услуги информатизации, организационное проектирование, принятие управленческих решений, корпоративный сектор сферы услуг, концептуализация системы управления, информатизация управленческих процессов, информационные системы, стандартизация процесса принятия управленческих решений, мониторинг процессов.

ANNOTATION

Dzhyndzhoian V.V. Conceptualization of enterprise management system based on information services. – Printed as manuscript.

The thesis is for the degree of Candidate of Economic Sciences, specialty 08.00.04 – Economics and Enterprises Management (by economic activities). – National University of Water Management and Nature Resource Use, Rivne, 2015.

The thesis is dedicated to the formation of modern concepts of management of the enterprise on the basis of parity of production and services. The research is carried out upon the complex characteristics of the theoretical and methodological foundations of the formation of enterprise management system. Modern scientific concept of making management decisions based on information factors is identified. Critical analysis of theoretical approaches to the management of enterprises allowed to define the most important concepts, the meaning of which provides comprehensive management system by: the formation of different levels of management structure, improvement of stages in diagnosing problems, combination of leadership styles, choice of strategic management decisions according to the control level, addition or removal of management operating units. The defined concepts are as follows: target-oriented organization management, rational decision-making, bounded rationality, efficiency of organization, satisfaction process, fairness, expectations, leadership, information or postindustrial society. The nature of the existing conceptual approaches to enterprise management system and the history of the management allow us to state the gradual transition from simple single-level management structures with only centralized management decision making to adaptive

multilevel structures with a high level of horizontal integration and well-developed ties of cooperation and coordination.

The performance of the enterprise management system based on the information and analytical activities are assessed. The current state of the existing management system sphere of production and services of the corporate sector in Ukraine is analyzed. The need for a new business management system based on the control information is proposed. The information and analytical support for the formation of management decisions is discussed. Monitoring, research and analysis of market processes showed that the service sector needs a clear definition of its structure, institutional component, setting clear boundaries in grouping types of business, market indicators and statistical parameters. The difficulty in conducting consolidated comprehensive analysis of service market mainly related to species diversity of services and their multidimensional characteristics. Analysis of information technology processes of enterprises management in developed countries has provided opportunities to identify a list of the most popular services in the world, in the thesis were covered such as consulting, outsourcing, leasing, engineering, information processing services, web-sites. In addition, the rapid development is stated of such services as creating landing, business intelligence, data centers, cloud computing and hosting, which require additional research and adaptation in domestic practice.

The concept of enterprise management on the basis of information services is proposed. The strategic approaches to the formation of the concept of enterprise management on the basis of information services are formed. The information aspects of management procedures at the facility are given. The conception of enterprise management through the development of information services is founded. Optimization of enterprise management system should be realized through implementation of management organizational design technology that takes into account the nature of the general goal, the degree of novelty, the level of decision coverage, type and duration of the actions aimed at needs satisfaction. To ensure the effectiveness of enterprise management system offered by enhancing the use of information systems, which should ensure the implementation of these management functions: forecasting, data management products, planning production processes, volume-production planning, material requirements planning, warehouse management and inventory management, supply chain, management materials, capacity planning, operational scheduling, monitoring of orders, implementation management and marketing, planning and cost control. To ensure sustainable development for local enterprises it is advisable to use the concept of business management based on the introduction of information services, which provides a close functional relationship between: a current view on existing theories, concepts, approaches and management models; information support, acceptance and adjustment of enterprise management system; conceptual approaches to information. The proposed concept reflects an important feature of enterprise management, namely the use of target-oriented organizations in various forms of its manifestation at all levels, which is important for proper construction and management mechanisms of the enterprises themselves.

Keywords: enterprise management system, information services, organizational design, management decisions, corporate services, conceptualization management systems, information management processes, information systems, standardization of management decision-making, monitoring processes.

Підписано до друку 12.03.2015 р. Формат 60x90/16

Ум. друк. арк. 1,34. Тираж 130 прим. Зам. № 048

Друкарня iPrint, вул. Генерала Пушкіна, 1, м. Дніпропетровськ, 49050,
тел. 067 631 88 33.